

"Няма друга алтернатива"

Прави ли ви впечатление колко хора се отнасят с ирония и пренебрежение към чуждите, „купешките“ думи, включвани в речта на мнозина, защото съзират зад употребата им преди всичко стремеж да се достигне до по-усложнено изразяване, свидетелство и за уж по-сложна мисъл. Някои от заеманите чужди думи действително дразнят, но не толкова с присъствието си в българския език, колкото поради факта, че при употреба не се познава добре значението им. Като следствие предлаганата мисъл може да остане неразбрана или да бъде тълкувана невярно. Поради това включването на чуждата дума в речта става неуместно и в никакъв случай не говори за сложно мислене, а само за маниерен изказ, който носи своите слабости.

Такова е положението и с френската дума **алтернатива** и нейното производно прилагателно **алтернативен**, нагледно към системата на езика ни. Тази дума отдавна се употребява в нашата реч, за да бележи избора на едно от две единствено възможни решения, един от два начина на действие, едно от две мнения, които се изключват взаимно. Опростено може да се каже, че **алтернатива** означава възможността за избор, а понякога се използва и за да назове всяко едно от посочените две възможни решения, мнения, действия.

Думата **алтернатива** е част от международната лексика, която започва да навлиза в езика ни още през последната четвърт на XIX век. Днес преди всичко поради модата тя се среща много често, като при това измества ред други наши думи като **възможност**, **избор**, **решение**, или чужди като **дилема**. (Споменавам и **дилема**, макар днес тя да се възприема като поостаряла, а и мнозина съзират известни различия между значението ѝ и значението на **алтернатива**.)

Основната грешка, която се допуска при употребата на думата **алтернатива** от българина, е, че се забравя, че тя предполага избора на само едно решение. Заради това се появява толкова често съчетанието „другата алтернатива“, което е неправилно, защото самото определение *друга* се съдържа в значението на думата. Доказателство за това е съчетанието *алтернативно решение*, което преведено, значи всъщност друго решение. Тоест в съчетанието „друга алтернатива“ се достига до тавтология, което прави появата на определението *друга* ненужна и дори опасна, защото подвежда. Заради това изразът в заглавието на тези бележки може да гласи само *Няма алтернатива*.

От друга страна, в речта на съвременния българин се заговори и за „различни алтернативи“, за „две алтернативи“ и т.н. Смущаващото в тези съчетания е, че самата дума се появява в множествено число, което е неоснователно, след като алтернативата е само една. Появата на подобни съчетания е преди всичко доказателство, че не се вниква в значението на самата дума. Ползата от грешните съчетания от този род е само в това, че те свидетелстват, че българинът често предпочита да използва чужда дума, въпреки че в съзнанието му са живи българските ѝ синоними, които допускат съответното съчетаване.

Случаят с думата **алтернатива** е любопитен с многобройните експерименти, които се правят с една чужда дума, която трябва да се впише непременно в различни текстове, без винаги да има сериозни основания за това. Причина си остава робуването на модата в речта, стремежът към по-усложнения изказ, който би трябвало да означава нещо, а всъщност често издава точно обратното.